

Lasišanas vēstnese Līga Āboltiņa: «Grāmata man vienmēr ir bijusi vērtība»

Šogad LNB Lielos Lasišanas svētkus apmeklēja trīs čakli grāmatu lasītāji no Līvāniem – Līga Āboltiņa, kura ieguva Lasišanas vēstneses Latgales reģionā titulu, un viņas dēli Jēkabs un Ernests.

Foto no Līgas Āboltiņas personīgā arhīva

Foto no Līgas Āboltiņas personīgā arhīva

17. aprīlī Līvānu 1. vidusskolā notika Nacionālās skaļās lasišanas sacensības 5. klasēm. Lasišanas vēstnese Līga Āboltiņa, iedrošinot skolēnus, pirmā lasīja fragmentu no savas bērniībā vismīļākās grāmatas – Astridas Lindgrēnas «Ronja – laupītāja meita»

interesantus jautājumus, tad mani sāka aicināt uz šiem pasākumiem, jo zināja, ka es iesaistīšos sarunā. Atceros, vienā tādā tikšanās reizē latviešu dzejnieks un filozofs Roberts Mūks, runādams ar mani, teica – no tevis dienās izaugs lietaskoks. Viņa teiktais man spilgti palicis atmiņā, ik pa laikam es padomāju – vai ir jau izaudzis?» stāsta Lasišanas vēstnese.

Līgas ikdiena pāriet ļoti piepildīti – viņa ir mamma pieciem bērniem vecumā no trīs līdz trīspadsmit gadiem. Jūnijā apritēs divi gadi, kopš Āboltiņu ģimene dzīvo Līvānos (Līgas dzimtā puse ir Limbaži). «Man ir svarīgi būt pieejamai saviem bērniem, tādēļ ārpus mājas nestrādāju, bet esmu tas cilvēks, kurš rūpējas par to, lai bērniem viss būtu. Mans vīrs aiziet agri no rīta uz darbu un mājās atnāk vakarā, bet es organizēju bērnu ikdienu – iesaistos pasākumos, skolas aktivitātēs, vedu bērnus uz pulciņiem u.tml.» stāsta Līga, kura sarunas laikā atzīst, ka šo divu gadu laikā ir ļoti iemīļējusi Līvānus un šķiet, it kā būtu atgriezies mājās.

Profesionāli grāmatu lasītāji

«Skolotājām un bibliotekārēm pārsteigums bija mani lasošie bērni, tieši vecākie dēli – Ernests, kuram ir 13 gadi, un Jēkabs, kuram ir 12 gadi,» stāsta Lasišanas vēstnese. «Esmu vienmēr mīļējusi grāmatas, bērniem jau no mazotnes abi ar vīru esam lasījuši priekšā. Kad bērni bija mazi, jau vedu līdz uz bibliotēkām. Līvānos iesākās jauna tradīcija – es vairs nelasīju vecākajam dēlam priekšā, bet viņš sāka lasīt man, kamēr daru kādus darbus, piemēram, gatavoju ēst. Jo īpaši viņam patīk Žila Verna grāmatas. Visas, kas Līvānu novada Centrālajā bibliotēkā pieejamas, izlasījam. «80 dienās ap zemeslodi», kas ir viena no manām vismīļākajām grāmatām, pat divreiz izlasījam.»

«Pērn Ziemassvētkos piedalījāmies bibliotēkas koncertā, kurā uzstājās bibliotēkas dziedošie un muzicējošie apmeklētāji. Mēs ar vīru, kurš arī spēlēja ģitāru, dziedājām, abi vecākie dēli kā vislielākie lasītāji skaitīja dzejoļus,» stāsta Līga, piebilstot: «Esam profesionāli grāmatu lasītāji. Mēs mīlam grāmatas, mīlam bibliotēkas, iesaistāmies bibliotēkas rīkotajos pasākumos, priecājamies satikt klātienē rakstniekus.»

Daudz iemīļotu grāmatu

Vai Āboltiņu ģimenē, kurā ir tik daudz čaklu lasītāju, ir savas iemīļotās grāmatas? Stāsta Līga: «Vecākie dēli Ernests un Jēkabs daudz lasa, meitiņa Terēze lasa, bet ne tik daudz. Mums ir ļoti daudz grāmatu, bet tās, kas ir atstājušas lielu iespaidu, ir, piemēram, Mihaela Endes «Bezgalīgais stāsts». Bērni daudz lasījuši pasaku sērijas «Brīnumzeme» grāmatas, Roalda Dāla grāmatas, Žila Verna grāmatas, Luīzes Pastores grāmatas sērijā «Mākslas detektīvi», Enidas Blaitones piedzīvojumu grāmatas, arī Edītes Nesbitas darbus. Vecākais dēls ļoti labi iegaumē anekdotes, lasa anekdošu krājumus, bērni lasa komiksus. Vecākais dēls daudz un ātri lasa (kā sarunas laikā atklāj Līga, tad Ernests no rīta skolas bibliotēkā paņem grāmatu, starpbrīžos izlasa un dienas beigās jau atdod atpakaļ – I.K.-M.), nesen izlasīja Tolkīna trioloģijas «Gredzenu pavēlnieks» grāmatas,» stāsta Līga.

«Mūsu ģimenē ļoti iemīļotas ir arī Astridas Lindgrēnas grāmatas par Lennebergas Emīlu, Madikenu, Ronju. Ilgi lasīja un pārslasīja Klaiva Steiplsa Lūisa «Nārnijas hronika» grāmatas, Lūtes Jānsones grāmatas par trollīti Muminu. Lasām arī ļoti vecas grāmatas, piemēram, čehu autora Jozefa Ladas «Jautrās pasakas» – lasījām un smeījāmies. Un, kā man teica dēls, tad noteikti jānosauca arī Ēriha Kestnera darbi,» Āboltiņu ģimenes mīļāko grāmatu sarakstu noslēdz Līga.

«Man patīk, ka cilvēks ir rakstījis no sirds, ar mīlestības tinti. Patīk, ka grāmata ir dzīva, dzīvi atklājoša. Augstu vērtēju grāmatas, kas parāda arī citas dzīves šķautnes, kā, piemēram, Luras Vinogradovas grāmata «Vārns», kas ir dzīvi atklājoša no pavisam citās pusēs,» saka Līga.

Inga Kaļva-Miņina

Mūsdienās, kad ikdienas dzīvē strauji ienākušas dažādas tehnoloģijas, kritiski samazinājusies bērnu lasītprasme. Maijā Latvijas Televīzijas raidījumā «Aizliegtais paņēmiens» pievērsta būtiska vērtība tieši bērnu lasītprasmei Latvijā. Ar katru gadu skolēnu lasītprasme pasliktinās, un, kā liecina pērn decembrī publicētie Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas «PISA» rezultāti, tad 2022. gadā sasniegts lasītprasmes zemākais punkts pēdējo 20 gadu laikā.

Apzinoties, cik svarīgi ir veicināt bērnu lasītprasmi, Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB) ar Latvijas Republikas Kultūras ministrijas un Izglītības un zinātnes ministrijas atbalstu sadarbībā ar partneriem 2024. gadā uzsākusi plašu sabiedrības iesaistes kustību «Restarts lasīšanai» (aktuālajiem notikumiem var sekot līdz kustības *feisbuka* lapā). «Restarts lasīšanai» ir daudzveidīgu pasākumu kopums dažādos iesaistes līmeņos, sākot jau ar zināmajām LNB lasišanas veicināšanas iniciatīvām «Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija», «Grāmatu starts» un «Skaļās lasišanas sacensības».

Daudzu gadu laikā ir nominēti Lasišanas vēstneši no visiem Latvijas novadiem. Tie ir cilvēki, kuru dzīvē grāmatām ir būtiska loma un kuri ar savu labo piemēru iedvesmo arī līdzcilvēkus lasīt. Šogad 23. martā LNB notika lasišanas veicināšanas programmas «Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2023» noslēguma pasākums – ikgadējie Lielie lasišanas svētki. Par lasītprīka rosināšanu vietējā kopienā un aktīvu atbalstu bibliotēku rīkotajos pasākumos Lielajos lasišanas svētkos tika sveiktas arī aktīvākās Lasišanas vēstneses no Latgales, Vidzemes, Pierīgas un Kurzemes. Latgales reģiona Lasišanas vēstneses titulu šogad tika piešķirts Līgai Āboltiņai no Līvāniem.

Lai bērni iemīļotu grāmatu lasīšanu, viņiem ir jāredz, ka arī vecākiem šī nodarbe ir svarīga. Tieši tādēļ uz sarunu aicināju Latgales reģiona Lasišanas vēstnesi, kuras stāsts ir ļoti iedvesmojošs un varbūt noderēs arī citās ģimenēs. LĪGA ĀBOLTIŅA, kura, kā pati teic, ir izaugusi ar grāmatām, ir lasītprīka veicinātāja saviem pieciem bērniem, kuri ik nedēļu apmeklē bibliotēku, kā arī vietējā sabiedrībā popularizē lasīšanu.

Grāmatas lasa jau kopš bērniības

«Esmu vidējais bērns piecu bērnu ģimenē, un jau no agras bērniības grāmatas kļuva par mani labākajiem draugiem. Grāmata man vienmēr ir bijusi vērtība. Tiklīdz pusaudža gados nopelnīju naudu, nopirku sev grāmatas. Atceros, ka man bija īpašs sapnis – gribēju sinonīmu un svešvārdu vārdnīcas. Man bija liels prieks, kad šīs grāmatas nopirku,» stāsta Līga.

«Sevi atceros, vienmēr lasot. Man ļoti patika bibliotēkas. Skolas laikā patika rakstnieku tikšanās ar lasītājiem, kas notika Limbažu grāmatnīcā. Tā kā bieži mēdzu uzdot

Ieteikumi, kā iemīļēt grāmatu lasīšanu

Vai Lasišanas vēstnerei, kuras bērni ir tik čakli grāmatu lasītāji, ir kāda īpaša recepte vai ieteikumi, kā iedvesmot grāmatas lasīt arī tos, kuriem šī nodarbe neiet pie sirds?

Līga atzīst, ka ļoti novērtē dažādas ar lasīšanu saistītas aktivitātes un pasākumus, kuros gan mazi, gan lieli lasītāji var iepazīt dažādu autoru dažādus darbus. «Tā kā es ļoti mīlu grāmatas, man vienmēr ir pārsteigums, kur atkal mani aizvedīs konkrētā rakstnieka vai dzejnieka fantāzija, viņa redzējums. Man ļoti gribas, lai cilvēki pēc iespējas vairāk grāmatās atrod prieku un saprot, cik tas ir interesanti – lasīt. Tāpēc priecājos par katru šādu lasītveicināšanas notikumu,» saka Lasišanas vēstnese.

Līga uzsver, ka, lai grāmatu lasīšana bērnam iepatiktos, šim procesam ir jānotiek dabiski: «Ideāli, ja vecāki lasa bērnam grāmatas jau no agrā vecuma, ņem līdz uz bibliotēkām. Bērnam agri attīstās bagāts vārdu krājums, vieglāk iemācīties lasīt, attīstās radošums. Kad apgūta rakstīšana, top pašu rakstītas «grāmatas», savu grāmatu izstādes, savu grāmatu bibliotēkas-lasītavas – kā mūsu bērniem. Abi vecākie dēli joprojām raksta, īpaši Ernests.»

Tāpat Līga uzsver, ka būtiski, lai grāmatas bērniem ir pieejamas tajās vietās, kur viņi pavada savu brīvo laiku: «Labs piemērs ir Rīgā – Lucavsālā ir bērnu laukums un Rīgas Centrālās bibliotēkas pludmales lasītava – caurspīdīgs kupols, kurā krāsaini plaukti, kuros ir grāmatas, kas gaida savus lasītājus. Domāju, tāda bibliotēkas iznākšana ārpus ierastajām bibliotēkas telpām varētu iedvesmot bērnus lasīt arvien vairāk.»

«Vērtīgas ir arī tikšanās ar grāmatu autoriem, piemēram, Līvānu 1. vidusskolā regulāri notiek tikšanās ar rakstniekiem, nesen bija atbraucis dzejnieks Kārlis Vērdiņš. Dēlam Jēkabam tik ļoti iepatikās Vērdiņš kā personība, ka uzreiz vairāk ieinteresēja arī šī autora grāmatas,» stāsta Līga.

«Jautāju dēlam Ernestam, kā citus motivēt lasīt grāmatas, uz ko viņš teica – dodiet lasīt grāmatas par tādu tēmu, kas viņiem patīk,» saka Līga. «Ja kāds nu pavisam negrib lasīt, ir jau arī grāmatas par palaidņiem, piemēram, Maka Bārnetā un Džorija Džona «Divi negantnieki», vai dažādi komiksi.»

«Man patīk, ka Rēzeknē ir parādījies grāmatu apmaiņas skapis, tādu Latvijā varētu būt vairāk. Daugavpilī Esplanādē ir Mūzikas skvērs, kurā ir pieejama izturīga nošu grāmata, kuru ikviens var šķirstīt. Iedomājos, ja bērnu laukumos būtu tāda veida grāmata, lapa vai plakāts, kurā parādās kādas grāmatas fragments un ilustrācija, tas ieinteresētu bērnus. Ir svarīgi, lai grāmatas vairāk parādās bērnu redzeslokā, jo īpaši tur, kur viņi pavada savu brīvo laiku. Interesantā veidā pasniegts grāmatas fragments spēš uzrunāt mazo lasītāju, un viņš gribēs izlasīt visu grāmatu,» uzskata Lasišanas vēstnese Līga Āboltiņa.

Uzziņai.

«Restarts lasīšanai» ir sabiedrības iesaistes kustība augstākā līmeņa lasišanas atbalstam, lai nostiprinātu lasišanas tradīcijas sabiedrībā un pilnveidotu jaunās paaudzes lasītprasmi. Tā ir izglītības ieguves pamatprakse, kas nepieciešama, lai izprastu ne vien humanitāros priekšmetus, bet arī matemātiku, fiziku un citas eksaktās zinātnes. Pētījumi liecina, ka grāmatu lasīšana veicina kritisko domāšanu, empātiju, zinātkāri un analītiskās prasmes, palīdz saprast cēloņu un sekas attiecības un uzlabo koncentrēšanos.

Sabiedrības iesaistes kustības partneri un veicinātāji ir valsts institūcijas – ministrijas, Latvijas Nacionālā bibliotēka, Valsts izglītības satura centrs; pašvaldības – bibliotēkas un skolas, kuras aktīvi īsteno savas un nacionāla līmeņa lasītveicināšanas programmas; kā arī lasītprīka vēstneši – aktīvi cilvēki, kurus vieno mīlestība pret grāmatām un atbildība par to, kādas izaugs nākošās paaudzes. ▣

Informācija no www.km.gov.lv

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem». «Par projekta raksta «Lasišanas vēstnese Līga Āboltiņa: «Grāmata man vienmēr ir bijusi vērtība» saturu atbild SIA «Vietējā»».

MAF
Mediju atbalsta fonds